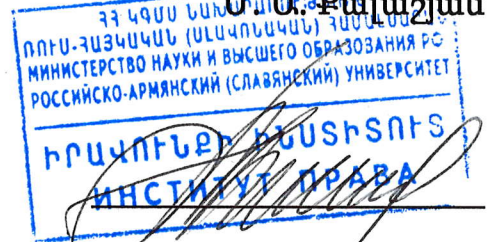

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՄ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝
Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն
Մ.Ա. Բալաշյան

« 04 » հունիսի 2025 թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Միջազգային և Եվրոպական իրավունքի

Հեղինակ՝ ի.գ.թ. Հայրապետյան Ա. Կ.

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ ԵԱՏՄ իրավունք

Բակալավրի կրթական ծրագիր՝ 042101.01.6 «Իրավագիտություն»

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.6 «Իրավագիտություն»

Դասընթացի անոտացիան

«ԵԱՏՄ իրավունք» դասընթացի ուսումնական ծրագիրը նախատեսված է

«Իրավագիտություն» մասնագիտության ավագ կուրսի ուսանողների համար: «ԵԱՏՄ իրավունքը» անկախ ակադեմիական առարկա է: Առարկան ուղղված է Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակներում ինտեգրացիոն գործընթացների խորը և համապարփակ ըմբռնման զարգացմանը:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները

Ուսումնական առարկայի նպատակները.

- տիրապետել ԵԱՏՄ ստեղծման և գործունեության իրավական հիմքերին՝ հետխորհրդային տարածքում պետությունների միջև ինտեգրացիոն գործընթացների զարգացման համատեքստում
- ապահովել մասնագիտական տերմինաբանության իմացությունը և զարգացնել տեսական գիտելիքների կիրառման գործնական հմտությունները:

Դասընթացի շրջանակներում լուծվում են հետևյալ խնդիրները.

- Տիրապետել ԵԱՏՄ իրավունքի սկզբունքների և հիմնական աղբյուրների իմաստին և բովանդակությանը իրավական կարգավորման տարբեր ոլորտներում, ինչպես նաև ԵԱՏՄ մարմինների գործունեության առանձնահատկություններին
- սովորել կիրառել իրավական հասկացություններն ու կատեգորիաները՝ Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակներում ինտեգրման առանձնահատկությունները վերլուծելու և մասնագիտական գործունեության գործնական խնդիրներ լուծելու համար:

Դասընթացի յուրացման արդյունքում ձեռք բերվող գիտելիքները և կարողությունները

Դասընթացի յուրացման արդյունքը ապահովում է անհրաժեշտ գիտելիքների, հմտությունների ու կարողությունների համապատասխան ՈԱԾ-ի վերջնարդյունքներին:

Գիտելիքները՝

1. ԵԱՏՄ իրավունքի սկզբունքների և հիմնական աղբյուրների իմաստի և բովանդակության իմացություն
2. ԵԱՏՄ մարմինների գործունեության առանձնահատկությունների իմացություն

Հմտությունները՝

- **գիտելիքի կիրառման հմտությունները՝**
- Տիրապետում է ԵԱՏՄ ստեղծման և գործունեության իրավական հիմքերին՝
ընդհանրական իմացական հմտությունները՝
- 1. Կարող է իրականացնել մասնագիտական գործունեություն զարգացրած իրավագիտակցության, իրավական մտածողության և իրավական մշակույթի հիման վրա

Կարողունակությունը (կոմպետենցիան)՝

- **ինքնուրույնությունը և պատասխանատվությունը՝**
- 1. Կարող է կիրառել իրավական հասկացություններն ու կատեգորիաները՝ Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակներում ինտեգրման առանձնահատկությունները վերլուծելու և մասնագիտական գործունեության գործնական խնդիրներ լուծելու համար:

Դասավանդման եղանակները և մեթոդները

Դասավանդման ընթացքում կիրառվում են գիտական ընդհանուր և մասնագիտական հատուկ մեթոդները իսկ հիմնական եղանակներն հետևյալն են՝

- դասախոսությունների ընդացքում կիրառվում են ինտերակտիվ դասախոսություններ, պրեզենտացիաներ և անմիջական տեստավորումներ, իսկ
- սեմինարներին շեշտը դրվում է ինքուրույն գրավոր աշխատանքների /էսսե, իրավահամեմատական վերլուծություն/ և դրանց բանավոր ներկայացման վրա

Դասընթացի տեղն ուսումնական ծրագրում

Դասընթացը ներառված է «Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների կրթաբովանդակում»՝

3 ակադեմիական կրեդիտ (108 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ, որից 16

ԲՄԿ ՊՈԻՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

ակադեմիական ժամ նախատեսվում է գործնական պարապմունքների համար: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել 4-րդ ուսումնական տարվա 2-րդ կիսամյակում:

Ուսումնական աշխատանքի տեսակները	Ընդամենը, ակադ. ժամեր
1. Առարկայի ուսումնասիրման ընդհանուր աշխատատարություն, այդ թվում`	108
1.1. Լսարանային պարապմունքներ, այդ թվում`	32
1.1.1. Դասախոսություններ	16
1.1.2. Գործնական պարապմունքներ, այդ թվում`	16
1.1.2.1. Ստուգողական աշխատանքներ	
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում`	76
1.2.1. Քննություններին նախապատրաստում	
1.2.2. Ինքնուրույն աշխատանքի այլ տեսակներ, այդ թվում` (նշել)	
1.2.2.1. Գրավոր ինքնուրույն աշխատանքներ	36
1.2.2.2. Էսսե և ռեֆերատներ	20
Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգաթիվ)	ստուգաթիվ

Դասընթացի ծավալի բաշխում (ակադեմիական ժամերով) ըստ թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը	Դասախոսություններ	Գործնական / սեմինար պարապմունքներ
1	2=3+4	3	4
Թեմա 1. Միջազգային տնտեսական ինտեգրման ձևերն ու հիմնական բնութագրերը:	6	4	2

ԲՄԿ ՊՈԻՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

Թեմա 2. Եվրասիական տնտեսական միության ձևավորման նախադրյալները և փուլերը:	6	2	4
Թեմա 3. Եվրասիական տնտեսական միության իրավասությունը և գործունեության սկզբունքները:	4	2	2
Թեմա 4. Եվրասիական տնտեսական միության գործունեության ինստիտուցիոնալ հիմքը:	4	2	2
Թեմա 5. Եվրասիական տնտեսական միության իրավական համակարգը:	4	2	2
Թեմա 6. Եվրասիական Տնտեսական Միության Դատարան:	4	2	2
Թեմա 7. Եվրասիական տնտեսական միությունում ինտեգրացիոն գործընթացների իրավական կարգավորումը:	4	2	2
Ընդամենը	32	16	16

Դասընթացի թեմաների բովանդակությունը

Թեմա 1. Միջազգային տնտեսական ինտեգրման ձևերն ու հիմնական բնութագրերը:

Միջազգային ինտեգրման հասկացությունը և դրա տեսակները: Միջպետական ինտեգրման զարգացման իրավական ասպեկտները: Ինտեգրացիոն գործընթացների զարգացումը հետխորհրդային տարածքում: Միջպետական ինտեգրման զարգացման առանձնահատկությունները հետխորհրդային տարածքում:

Թեմա 2. Եվրասիական տնտեսական միության ձևավորման նախադրյալները և փուլերը:

Եվրասիական ինտեգրման նախադրյալներն ու առանձնահատկությունները ԽՍՀՄ փլուզումից հետո: Եվրասիական ինտեգրման հիմնական փուլերը, որոնք նախորդել են ԵՏՄ ստեղծմանը: ԵՏՄ ստեղծմանը նախորդող ինտեգրացիոն միավորումների իրավական բնույթը և միջազգային իրավական կարողությունը: ԵՏՄ-ի նախապատրաստումը և ստեղծումը. իրավական հիմքը, նպատակները և ինստիտուտները: Եվրասիական տնտեսական միության միջազգային իրավական մոդելը:

Թեմա 3. Եվրասիական տնտեսական միության իրավասությունը և գործունեության սկզբունքները:

ԵԱՏՄ լիազորությունները: ԵԱՏՄ գործունեության սկզբունքները: Ընդհանուր քաղաքականություն, համաձայնեցված քաղաքականություն և համակարգված քաղաքականություն: ԵԱՏՄ մասին պայմանագրի շրջանակներում կարգավորվող միջազգային համագործակցության հիմնական ոլորտները: ԵԱՏՄ-ն որպես միջազգային իրավունքի սուբյեկտ: ԵԱՏՄ միջազգային գործունեությունը. իրավական հիմքը, սկզբունքները, ոլորտները և իրավասությունը: ԵԱՏՄ արտաքին առևտրային քաղաքականությունը. ընդհանուր դրույթներ:

Թեմա 4. Եվրասիական տնտեսական միության գործունեության ինստիտուցիոնալ հիմքը:

ԵԱՏՄ ինստիտուցիոնալ կառուցվածքը՝ Եվրասիական Բարձրագույն տնտեսական խորհուրդ, Եվրասիական միջկառավարական խորհուրդ, Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողով, ԵԱՏՄ դատարան (կազմը և ձևավորման կարգը, լիազորությունները, որոշումների կայացման մեթոդները և դրանց իրավական ուժը): Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի իրավական կարգավիճակը և գործունեության առանձնահատկությունները: Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի որոշումների իրավական բնույթը: Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի որոշումների իրականացման առանձնահատկությունները: ԵՄ-ի և ԵԱՏՄ-ի ինստիտուցիոնալ կառուցվածքի համեմատություն:

Թեմա 5. Եվրասիական տնտեսական միության իրավական համակարգը:

Եվրասիական տնտեսական միության միջազգային իրավական ակտերը, տեսակները և համակարգը: Եվրասիական տնտեսական միության միջազգային իրավական ակտերի մշակման և ընդունման առանձնահատկությունները տնտեսության առանձին ոլորտներում: Եվրասիական տնտեսական միության միջազգային իրավական ակտերի և Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունների ազգային օրենսդրության փոխհարաբերությունը: Եվրասիական տնտեսական միության միջազգային իրավական ակտերի կիրառումը: Եվրասիական տնտեսական միության միջազգային իրավական ակտերի և այլ միջազգային կազմակերպությունների միջազգային իրավական ակտերի փոխազդեցությունը, որոնց անդամ են Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունները: Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունների օրենսդրության ներդաշնակեցում և միավորում:

Թեմա 6. Եվրասիական Տնտեսական Միության Դատարան

ԵԱՏՄ դատարանը. կազմավորում, իրավասություն, իրավասություն, գործունեության սկզբունքներ: ԵԱՏՄ դատարանի տեղը Եվրասիական տնտեսական միության մարմինների ինստիտուցիոնալ համակարգում: Կիրառելի իրավունք և մեկնաբանման հարցեր ԵԱՏՄ դատարանում: Վեճերի լուծման փուլերը ԵԱՏՄ դատարանի կողմից ընդունված ակտերի տեսակները: ԵԱՏՄ դատարանի որոշումների կատարումը: ԵԱՏՄ դատարանի որոշումների իրավական հետևանքները:

Թեմա 7. Եվրասիական տնտեսական միությունում ինտեգրացիոն գործընթացների

իրավական կարգավորումը

ԵԱՏՄ ներքին շուկայի հայեցակարգը: ԵԱՏՄ միասնական տնտեսական տարածքի հայեցակարգը: ԵԱՏՄ ընդհանուր (միասնական) շուկայի հայեցակարգը: ԵԱՏՄ ինտեգրացիան և իրավական մեխանիզմները: ԵԱՏՄ-ում ապրանքների տեղաշարժի ազատության իրավական կարգավորումը: ԵԱՏՄ մաքսային միության հայեցակարգը. ներքին և արտաքին ասպեկտներ: Մաքսային միության գործունեությունը: ԵԱՏՄ-ում ծառայությունների առևտրի, հիմնադրման, գործունեության և ներդրումների ազատության իրավական կարգավորումը. բովանդակություն, հիմնական հասկացություններ, շրջանակ: ԵԱՏՄ-ում աշխատուժի տեղաշարժի ազատության իրավական կարգավորումը. բովանդակություն, հիմնական հասկացություններ, շրջանակ: ԵԱՏՄ արժույթային քաղաքականություն: ԵԱՏՄ մրցակցային իրավունք: Եվրասիական ինտեգրացիայի զարգացման հեռանկարները գլոբալ և տարածաշրջանային ասպեկտներում:

Դասընթացի ապահովվածությունը գրականությամբ

ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նորմատիվ իրավական ակտեր

1. Եվրասիական տնտեսական միության մասին պայմանագիր (Աստանա, 2014 թվականի մայիսի 29):
2. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի մասին պայմանագիր (Մոսկվա, 2011 թվականի նոյեմբերի 18):
3. Հայաստանի Եվրասիական տնտեսական միությանը միանալու մասին պայմանագիր (Մինսկ, 2014 թվականի հոկտեմբերի 10):
4. Միասնական մաքսային տարածքի ստեղծման և Մաքսային միության ձևավորման մասին 2007 թվականի պայմանագիր (Դուշանբե, 2007 թվականի հոկտեմբերի 6):
5. Եվրասիական տնտեսական միության ստեղծման մասին պայմանագիր (Աստանա, 2000 թվականի հոկտեմբերի 10):
6. Եվրասիական տնտեսական միության դատարանի 2012 թվականի հուլիսի 12-ի կանոնակարգ: Հաստատվել է Եվրասիական տնտեսական միության դատարանի 2012 թվականի հուլիսի 12-ի թիվ 21 որոշմամբ:

Հիմնական գրականություն

1. Козлов, Д. В. Право Евразийского экономического союза (Право ЕАЭС) : учебник / Д. В. Козлов. — Ростов-на-Дону, Таганрог : Издательство Южного федерального университета, 2019. — 222 с.
2. Таможенный кодекс ЕАЭС: первые итоги применения : сборник научных трудов по материалам IX Международной научно-практической конференции «Таможенный кодекс ЕАЭС: первые итоги применения» / С. А. Агамагомедова, Н. А. Базалей, О. Ю. Бакаева [и др.]. — Санкт-Петербург : Троицкий мост, 2019. — 296 с.
3. Карпович, О. Г. Евразийский экономический союз в контексте новых глобальных изменений : монография / О. Г. Карпович, В. Б. Мантусов. — Москва: Российская таможенная академия, 2018. — 144 с.
4. Международное право в 2 т. Том 1. Общая часть: учебник для академического бакалавриата / А. Я. Капустин — М. : Издательство Юрайт, 2018. — 282 с.
5. Международное право в 2 т. Том 2. Особенная часть: учебник для академического бакалавриата / А. Я. Капустин — М. : Издательство Юрайт, 2018. — 443 с.